

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ МАГІСТРІВ

Частина 1

**Полтава
2021**

**Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
(ПУЕТ)**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ МАГІСТРІВ

Частина 1

**Полтава
ПУЕТ
2021**

УДК 339.1+640+664+37+657+005+004+80(062.552)
3-41

Друкується відповідно до Наказу по університету № 140-Н від 25 серпня 2021 р.

Редакційна колегія:

Головний редактор – **О. О. Нестуля**, д. і. н., професор, ректор Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» (ПУЕТ).

Заступник головного редактора – **О. В. Манжура**, д. е. н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи ПУЕТ.

Відповідальний секретар – **Н. М. Бобух**, д. філол. н., професор, завідувач кафедри української, іноземних мов та перекладу ПУЕТ.

Відповідальний редактор:

А. С. Ткаченко, к. т. н., директор Навчально-наукового інституту денної освіти ПУЕТ.

Члени редакційної колегії:

Л. М. Шимановська-Діаніч, д. е. н., професор, завідувач кафедри менеджменту ПУЕТ;

Т. В. Онішко, д. і. н., професор, завідувач сектору документознавства та інформаційної діяльності в економічних системах кафедри менеджменту ПУЕТ;

Л. С. Франко, ст. викладач, завідувач кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин ПУЕТ;

М. Є. Розоза, д. е. н., професор, завідувач кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем ПУЕТ;

Т. А. Костишина, д. е. н., професор, завідувач кафедри управління персоналом, економіки праці та економічної теорії ПУЕТ;

Г. В. Лаврик, д. ю. н., професор, завідувач кафедри правознавства ПУЕТ;

О. В. Ольховська, к. ф.-м. н., завідувач кафедри комп'ютерних наук та інформаційних технологій ПУЕТ;

О. В. Яріш, к. е. н., доцент, завідувач кафедри фінансів та банківської справи ПУЕТ;

А. І. Мілька, к. е. н., доцент, завідувач кафедри бухгалтерського обліку і аудиту ПУЕТ;

Н. В. Карпенко, д. е. н., професор, завідувач кафедри маркетингу ПУЕТ;

Г. О. Бірта, д. с.-г. н., професор, завідувач кафедри товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи ПУЕТ;

Г. П. Хомич, д. т. н., професор, завідувач кафедри технологій харчових виробництв і ресторанного господарства ПУЕТ;

Т. В. Капліна, д. т. н., професор, завідувач кафедри готельно-ресторанної та курортної справи ПУЕТ;

Г. П. Скляр, д. е. н., професор, завідувач кафедри туристичного та готельного бізнесу ПУЕТ;

І. М. Петренко, д. і. н., професор, завідувач кафедри педагогіки та суспільних наук ПУЕТ.

Збірник наукових статей магістрів. Навчально-науковий
3-41 інститут денної освіти : у 2 ч. – Полтава : ПУЕТ, 2021. – Ч. 1. –
334 с.

ISBN 978-966-184-417-8

У збірнику представлено результати наукових досліджень магістрів спеціальностей: Підприємництво, торгівля та біржова діяльність; Готельно-ресторанна справа; Харчові технології; Освітні педагогічні науки; Облік і оподаткування; Менеджмент; Інформаційна, бібліотечна та архівна справа; Публічне управління та адміністрування; Комп'ютерні науки; Філологія; Фінанси, банківська справа та страхування; Економіка; Підприємництво, торгівля та біржова діяльність; Товарознавство та експертиза в митній справі; Маркетинг.

УДК 339.1+640+664+37+657+005+004+80(062.552)

Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.

За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу ПУЕТ заборонено

ISBN 978-966-184-417-8

© Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», 2021

Миць Я. В., Петренко І. М. Попередження та вирішення конфліктів у діяльності керівників закладів вищої освіти	250
Могила С. Є., Тодорова І. С. Педагогічні умови формування здатності до самооцінювання навчальної діяльності майбутнього викладача вищої школи в процесі магістерської підготовки	255
Молодецький К. В., Петренко І. М. Професійна компетентність майбутніх інженерів хімічного профілю в закладах вищої освіти.....	262
Палаженко В. В., Шара С. О. Організація науково-дослідної роботи студентів.....	267
Панько Р. В., Петренко С. М. Система виховної роботи в закладах вищої освіти	272
Почтар І. Д., Нестуля С. І. Наукові підходи до формування медіакультури майбутніх викладачів вищої школи в процесі магістерської підготовки	278
Пух В. М., Петренко І. М. Становлення цінностей в освітньому процесі	284
Ропавка А. В., Кононець Н. В. Поняття педагогічної культури магістрантів освітньої програми «Педагогіка вищої школи»	291
Рудаков С. С., Кононець Н. В. Удосконалення професійної підготовки фахівців готельно-ресторанного господарства в закладах вищої освіти	296
Старолат В. С., Тодорова І. С. Ігрові технології в освітньому просторі університету	301
Ступар А. В., Усанов І. В. Критерії сформованості професійної компетентності майбутніх юристів у системі фахової передвищої освіти	308
Тоноян Д. Г., Кононець Н. В. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі підготовки фахівців економічного профілю	312

ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

В. В. Палаженко, магістр спеціальності Освітні, педагогічні науки освітня програма «Педагогіка вищої школи

С. О. Шара, к. пед. н., доцент – науковий керівник

Анотація. Розглядається актуальна проблема управління науково-дослідною роботою студентів вищих навчальних закладів. Розкрито види і форми організації науково-дослідної діяльності студентів.

Ключові слова: науково-дослідна робота, критерії оцінювання, організаційно-педагогічні умови, форми організації науково-дослідної роботи, управління.

Abstract. The topical problem of management of research work of students of higher educational institutions is considered. Openly sees and forms the organization of research activities of students.

Key words: research work, evaluation criteria, organizational and pedagogical conditions, formation of the organization of research work, management.

Постановка проблеми. Становлення України як самостійної держави, її національне відродження та перехід до ринкових відносин кардинально впливають на роль спеціалістів з вищою освітою. Особливе місце посідають майбутні педагоги як високо компетентні і всебічно освічені фахівці, рівень яких повинен забезпечити соціально-педагогічні потреби суспільства в умовах реалізації «Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті».

Основним критерієм роботи навчального закладу є рівень підготовленості випускників, раціональне поєднання їх теоретичних знань з умінням застосовувати їх на практиці, що означає потребу вести пошук ефективних форм і методів навчання, докорінного оновлення професійно-педагогічної підготовки викладачів вищих навчальних закладів. Перехід педагогічної школи до ступеневої системи освіти передбачає оновлення змісту базової педагогічної освіти спеціалістів усіх кваліфікаційних

рівнів, тому актуальною в нових умовах функціонування вищої школи стала проблема управління науково-дослідною діяльністю студентів.

Аналіз останніх публікацій. До проблем організації науково-дослідної роботи у закладах вищої освіти звертались А. Алексюк, Н. Дем'яненко, І. Зязюн, Г. Кловак, О. Мартиненко, В. Майборода, О. Микитюк та інші науковці. Проблеми теоретичних основ управління у закладах освіти присвятили свої праці Г. Єльнікова, В. Маслов, В. Пікельна та інші. Дослідження Н. Пузирьової присвячене теорії і практиці організації науково-дослідної роботи студентів (на матеріалах університетів України XIX ст.) [3], з'явилося монографічне дослідження О. Микитюк, присвячене розвитку і становлення наукової роботи у вищих педагогічних закладах України [2].

Метою статті є дослідження особливостей організації науково-дослідної роботи студентів у закладах вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливим чинником на шляху до вдосконалення змісту і форм підготовки фахівців вищих навчальних закладів є науково-дослідна робота і до її виконання ставляться такі вимоги: максимальна приближеність до навчального процесу; конкретність тематики, сучасний науковий рівень її виконання в практичній діяльності; поступове ускладнення дослідних завдань та тематики від курсу до курсу (враховуючи диференційований підхід за рівнем підготовки студентів); професійно-творчий характер науково-дослідної роботи тощо.

Науково-дослідна діяльність, що пронизує систему підготовки майбутніх педагогів упродовж усього періоду навчання у вищому педагогічному закладі, характеризується тісним системним між предметним взаємозв'язком, передбачає озброєння студентів методологією дослідницької роботи, сприяє не лише поглибленню і розширенню знань, а й збагачує світогляд студентської молоді, стимулює розвиток самостійності, творчого потенціалу, інтелектуальних здібностей кожної особистості.

Навчально-дослідна робота студентів є обов'язковою і визначається навчальними планами спеціальності. Головним зав-

данням студентів у науково-дослідній діяльності є: оволодіння методами, методиками самостійного розв'язання педагогічних завдань, методологією пізнання; формування дослідницьких умінь і навичок глибокого аналізу ситуації, синтезу, узагальнення, інтерпретації отриманих результатів, абстрактного мислення, планувати і прогнозувати результати своєї діяльності, ефективної організації праці; поглиблене вивчення навчального матеріалу.

Проте важливо, щоб студент усвідомив об'єктивну потребу займатися специфічним видом діяльності, а науковий керівник урахував індивідуальні психологічні особливості характеру, темпераменту особистості студента, визначивши попередньо ступінь готовності студентів до виконання завдань творчого характеру через види діяльності, де максимально можуть розкритися здібності особистості.

Крім того, студенти з допомогою викладачів повинні набути умінь користуватись науковою, довідковою, методичною літературою, що видана рідною та іноземними мовами; володіти методикою перекладу і реферування тексту, володіти навичками комп'ютерної обробки даних; володіти методами інформаційного пошуку.

Таким чином система професійної підготовки повинна бути спрямована на підготовку педагога-дослідника нового типу мислення, якому притаманний високий динамізм, для якого головним є культ пошуку пізнання, а не лише знань. Разом з тим у студентів необхідно розвивати високу вимогливість до себе, толерантне ставлення до протилежної думки, погляду, позиції.

Зміст готовності до виконання науково-дослідної роботи мають складати такі елементи, як знання, вміння, творчість, бажання [4].

У практиці вищих навчальних закладів широко використовуються завдання студентам для самостійної роботи, що передбачає складання: кросвордів з теми; переліку визначень ключових понять курсу з посиланням на джерела; анотування статей (декілька з однієї теми), книги або розділу, що тісно пов'язані з темою; написання рефератів і доповідей за визна-

ченими викладачем темами; групові завдання, що передбачають розв'язання або підготовку проблемних ситуацій.

Найпростіша форма – реферат – це доповідь на певну тему, що включає огляд наукових та інших джерел з обраної теми або виклад змісту наукової роботи. Важливо зазначити, що у рефераті необхідно не лише висвітлити відповідну наукову інформацію, а й показати своє ставлення до неї. Основні вимоги до реферату: повнота відображення змісту статті чи кількох праць за темою; відповідність основних тез і положень, виділених реферуємим, змістові статті; визначення методики, яку автор обраної для реферування статті використовує, щоб розв'язати проблему; відповідність висновків автора поставленим завданням [1].

Тези – це стислі, лаконічно сформульовані основні положення доповіді, повідомлення тощо. Вони включають виклад основних думок праці від початку до кінця, а не лише її дослідницької частини. У тезах однією-двома фразами обґрунтовують тему, викладають історію питання, методику дослідження та його результати. Окремі положення в тезах мають бути пов'язані між собою логічно. Залежно від того, наскільки поширено подано тези, їх поділяють на: основні (головні положення, що узагальнюють зміст); прості (головні думки в змістовій частині тексту); складні (запис, що включає в себе як основні, так і прості тези).

Тези можуть бути цитатними, вільними, комбінованими. У професійній підготовці майбутнього педагога важливу роль відіграють такі форми науково-дослідної роботи, як курсова, дипломна, магістерська роботи.

Орієнтовна тематика курсових, дипломних, магістерських робіт розробляється викладачами відповідної кафедри. Ознайомившись з тематикою наукових робіт, студент має можливість самостійно обрати тему дослідження, а також запропонувати власну тему з обґрунтуванням її актуальності. Серед вимог до змісту наукової роботи слід відзначити наступні: актуальність теми, відповідність сучасному стану проблеми та перспективам їх розвитку, практичним завданням; опрацювання і критичний

аналіз видань (монографічних, довідкових, періодичних, методичних) з даної проблеми; характеристика історії досліджуваної проблеми; чітка характеристика предмета, мети, методів дослідження, опис та аналіз педагогічних фактів, узагальнення результатів, їх обґрунтування, висновки, практичні рекомендації.

У науковій літературі підкреслюється, що правильно поставлена проблема є передумовою успіху її вивчення. Щоб перейти від практичного завдання до наукової проблеми, необхідно виконати два процеси: а) визначити, які наукові знання потрібні, аби вирішити практичне завдання; б) встановити, чи є для цього необхідні наукові знання.

Науково-педагогічне дослідження повинно включати якісний аналіз явищ, що вивчається, а й кількісний вимір отриманих експериментальних результатів, який підвищує ступінь вірогідності та об'єктивності їх оцінки. Для практичного здійснення розрахунків необхідно: чітко визначити складові педагогічного процесу, які можуть бути зафіксовані у певних одиницях вимірювання (балах, кількості відповідей, виконаних завдань, витраченого часу, подій, що відбулися тощо); розробити експериментальну методику, яка стимулює відповідні дії досліджуваних (тести, опитувальні листки); отримати результати експерименту і надати їм зручного для обчислення вигляду (таблиці, графіки); обрати доцільний для певного педагогічного явища спосіб розрахунків (відсотки, середнє значення характеристик, межі відхилень від середніх значень); подати кількісні результати у формі, що забезпечує можливість єдності якісної та кількісної оцінок.

Список літератури у науковій роботі свідчить про рівень вивчення стану досліджуваної проблеми і навичок роботи з науковою літературою.

У бібліографії кожен опис має свій порядковий номер і починається з нового рядка. Список використаної літератури краще розмішувати в порядку згадування наукових джерел у тексті за їх наскрізною нумерацією або в алфавітному порядку за прізвищами автора, першого з авторів, а також за заголовками

Висновки. Наукова робота студентів стає невід’ємною складовою частиною учасників навчально-виховного процесу у закладах вищої освіти України. Її результати сприяють вдосконаленню навчального процесу, створюють сприятливі умови для ефективної підготовки конкурентноспроможних, висококваліфікованих фахівців.

Список використаних джерел

1. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи / Вітвицька С. С. – Київ : Центр навч. л-ри, 2003. – 234 с.
2. Микитюк О. М. Теорія і практика організації науково-дослідної роботи у вищих навчальних закладах освіти України в XIX ст. : автореф. дис. ... д-ра пед. наук / Микитюк О. М. // Інститут педагогіки АПН України. – Київ, 2004. – 42 с.
3. Пузирьова Н. В. Теорія і практика науково-дослідної роботи студентів (на матеріалі університетів України XIX ст.) : автореф. дис. ... канд. пед. н. : / Пузирьова Н. В. // Харк. Нац.ун-т ім. В. Каразіна. – Харків, 2002. – 19 с.
4. Семенов О. М. Організація науково-дослідної роботи студентів філологічних факультетів педагогічних університетів / Семенов О. М. – К. Глухів : РВВ ГДПУ, 2002. – 96 с.

УДК 378.325.561.005

СИСТЕМА ВИХОВНОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

***Р. В. Панько**, магістр спеціальності Освітні, педагогічні науки освітня програма «Педагогіка вищої школи*

***І. М. Петренко**, д. і. н., професор – науковий керівник*

Анотація. У статті проаналізовано систему виховної роботи у закладах вищої освіти методологічні аспекти дослідження проблем управління навчально-творчою діяльністю студентів.

Ключові слова: виховання, виховна робота, система виховної роботи, куратор академічної групи, вищий навчальний заклад.

Abstract. The article analyzes the system of educational work in higher education institutions, methodological aspects of researching